

ІЛЮСТРАЦІЯ: ВИДИ, ТЕХНІКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Петрашук С. А.¹, Ковтун І. І.²

Хмельницький національний університет

E-mail: ¹petrashchuksv@khmnu.edu.ua, ²kovtunih@khmnu.edu.ua

Ілюстрація – це картинка, графік або схема, яка пояснює ідею на прикладі. Зображення можуть розповідати самостійну історію, а можуть супроводжувати текст і розкривати контекст. Ілюстрація процвітає як у цифровому, так і в реальному середовищі. Сучасна ілюстрація стає багатовимірною та інтерактивною. Її основна функція – стати «тригером» для мозку, а саме – зачепити увагу, здивувати і дати новий досвід. Розглянемо сфери застосування ілюстрації.

1. Ілюстрація у видавничій справі. Ілюстрація як жанр почала свій розвиток саме завдяки масовому виробництву книжок і газет. Журнали, газети, брошури, альбоми змагаються за увагу за допомогою яскравого візуального оформлення. Видавництва класифікуються як книжкові, газетні, журнальні, музичні, on-line та ін. Періодичні видання обирають і комбінують усі інструменти для вираження своїх ідей і настроїв. Типографіка та зображення переплітаються, щоб захопити й утримати увагу глядача, збудити емоції та інтелект (рис. 1). Особливу увагу варто приділити дитячим книжкам, бо дитяче сприйняття відрізняється від дорослого – кольори та сюжет можуть бути дуже детальними, насиченими і виступати в тісній зв'язці з деталями в тексті, щоб повніше розкрити світ історії. Картинки можуть зробити читання більш емоційним, а ще навчити отримувати ширше уявлення про те, що відбувається (рис. 2).

Рис. 1. Фотоілюстрація

Рис. 2. Ілюстрація до дитячої книги

2. Ілюстрація для сайтів і додатків. Є думка, що друковані видання відходять у небуття, а основна маса інформації споживається з цифрових книг, блогів і програм. Підхід digital first означає орієн-

тацію на матеріали, які зовсім не видаються в друкованому вигляді, а продаються і роздаються в мережі (рис. 3).

Завдання ілюстрації – вплинути на аудиторію. Багато онлайн-ресурсів використовують авторські ілюстрації в унікальному стилі. Якщо йдеться про конкретний предмет або людину, звісно, фотографія справляється краще. Але коли йдеться про процеси і стани, то навіть дуже просто намальований, але вдалий образ доповнюватиме текст набагато ефектніше (рис. 4).

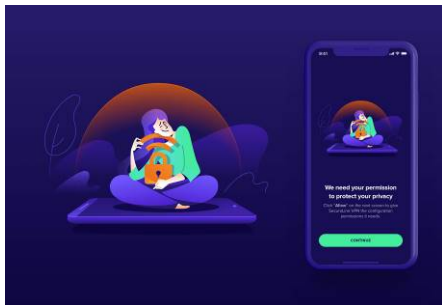

Рис. 3. Додаток звертається із запитом, а ілюстрація транслює турботу. Daniel Zak створює стиль і оформляє в ньому всі екрани станів для візуальної цілісності продукту

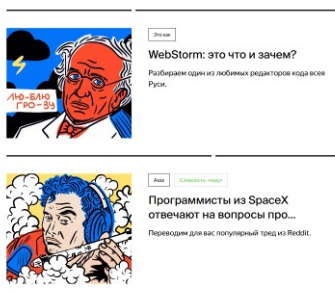

Рис. 4. У журналі КОД у кожній статті своя ілюстрація, яка і допомагає в навігації, і задає невимушений настрій

3. Ілюстрація в рекламі. Бізнесу потрібно розповідати про себе і спілкуватися. Те, який вигляд має бренд – верхівка маркетингового айсберга. Фірмовий стиль впроваджується в життя після досліджень ринку, аналізу бізнесу та перекладу ідей у текстову й образну площину. Стиль бренда складається з цінностей, характеру, потреби, місії, відмінностей, а ілюстратори здатні висловити якості продукту ексклюзивно і демократично, зріло і молодо, стримано і яскраво тощо (див. рис. 5–6).

4. Концептуальна ілюстрація. Це ілюстрації для ігор, анімації, фентезі та інших подібних проєктів. Суть концепт-арту в тому, що художник втілює кілька інтерпретацій (концепцій) об'єкта і розвиває їх. Художники роблять начерки, а потім додають об'єм, колір і простір. Промальовування елементів може бути дуже детальним і мальовничим, а іноді ідея важливіша за техніку. Предметами для візуалізації можуть бути об'єкти – персонаж, оточення, артефакти, сцени. А їхня взаємодія розкриває характери та стани (рис. 7).

Рис. 5. Логотип зі світлим настроєм для крафтової пекарні

Рис. 6. Замість одного логотипу цілий набір стильних ілюстрацій

Рис. 7. Промальовування фентезі-персонажа

5. Fashion-ілюстрація. Fashion-ілюстрація – досить самостійний вид мистецтва та дизайну, бо це і відкриття майбутнього, і переосмислення поточного світу моди (рис. 8).

Рис. 8. Ілюстрації для додатка Краса + макіяж у малюнках

6. Ілюстрація в інтер'єрі. Людина 88 % часу перебуває в приміщенні. І середовище безпосередньо впливає на стан і поведінку. Дизайн може пригнічувати, але за правильного підходу надихає і піднімає здібності на новий рівень. Стіни зводяться, щоб ділити простір і робити життя затишнішим. Але ці поверхні можуть також нести художнє і культурне значення (рис. 9).

Рис. 9. Концептуальний магазин JOYCE оформив роботами художника DFT не тільки стіни, а й колекційні речі

Мурали – (масштабні малюнки в екстер'єрі) можна назвати ілюстрацією до будівлі. Райони з вуличним мистецтвом високого рівня стають надбанням міста, а також значно набувають у статусі та ціні (рис. 10).

Рис. 10. Мурали міста Хмельницького

Техніки та прийоми створення ілюстрації. У мистецькій спільноті існує термін «традиційка», що означає традиційні матеріали, тобто ті, що фізично існують. Тактильність, відчутний масштаб, відчуття від інструментів і можливість припускатися помилок часто «спрацьовують» і з них народжується щось нове.

У цифрову епоху, всі матеріальні малюнки мають перетерпіти зміни у фотошопі після фото чи сканера. Графічні редактори дають можливість виправити помилки, додати колір або деталі. Багато хто бачить сенс одразу створювати цифрові (або діджитал) зображення, без матеріальної частини (рис. 11).

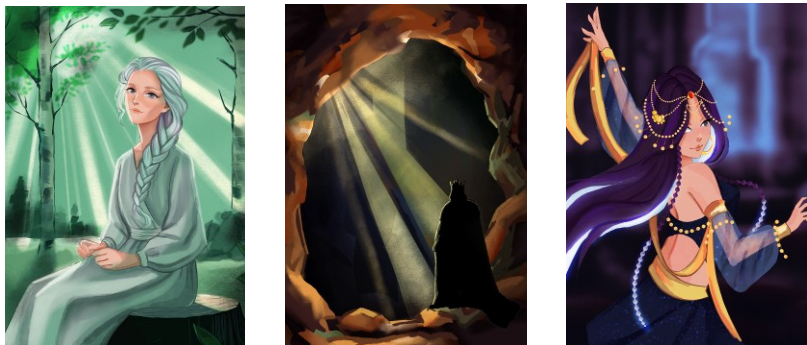

Рис. 11. У роботі над ілюстраціями до сьюті Е. Гріга «Пер Гюнт» аналогові та цифрові технології живуть паралельно і взаємодіють (матеріали – графічний планшет, олівець, Photoshop)

Олівець, вугілля, пастель. Стартовий набір для будь-кого, хто бажає навчитися зображати, – папір, олівець і гумка. Арсенал для передачі світла і тіні досить широкий: лінії чіткі та розтушовані, плями, поверхні, фактура. М'який і сильний контраст досягається штрихуванням і розтяжкою (див. рис. 12).

Туш, лайнер, перо. Чорнило високої якості має густий колір, дає змогу легко наносити лінії різного характеру та напрямку. Це дуже чутливий інструмент, завдяки якому можливі найтонші та максимально контрастні лінії, контури, штрихи та крапки (див. рис. 13).

Акварель. Ці фарби яскраві та прозорі, з-під них сяє папір, біла фарба майже не використовується. Поведінка залежить від кількості води, якщо її багато – може бути лихою і непередбачуваною. Така техніка називається «а-ля прима» (робота по-сирому) і вирізняється плавними переливами кольору (див. рис. 14).

Гуаш і акрил. Теж водорозчинні фарби, але щільні та покривні, це означає, що наступний густий шар перекриває попередній. Як основа підійде не тільки папір, а й полотно, тканина, дерево, будь-які шорсткі поверхні (див. рис. 15).

Колаж. Це комбінація різнорідних елементів на площині в один твір для створення емоційної насиченості та гостроти, яких окремо вони не мають (див. рис. 16). Аплікація – схоже поняття, але менш широке, оскільки застосовується на рівні текстур і фактур. Аплікація декоративна і ближча до інкрустації (див. рис. 17).

Цифровий живопис. Імітація традиційних інструментів іноді не відрізняється навіть професіоналами.

**Рис. 12. Портрет
«сухим пензлем»**

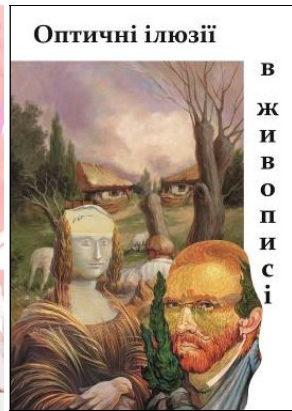
**Рис. 13. Саундтрек
пером**

**Рис. 14. Казкові
ілюстрації аквареллю
та олівцями**

**Рис. 15. Фешн-ілюстрація
акрилом
та олійною пастеллю**

**Рис. 16. Колаж
«Оптические иллюзии
в живописи»**

**Рис. 17. Аплікація
«Зимовий пейзаж»**

Для того, щоб добре малювати на комп'ютері, необхідно так само вміти застосовувати закони композиції, світлотіні, перспективи тощо (див. рис. 18).

Переваги роботи в цифрі:

- робота з шарами, їхніми властивостями та накладеннями;
- історія роботи та можливість зберігати різні версії;
- ефекти пензлів, розмиття та різноманітний характер ліній;

– доступність палітр та величезна кількість відтінків комбінування з текстурями та фото будь-які трансформації та корекції форми (без втрат, лише в межах доступного розміру);

– генерація шумів заданого типу;

– тонке налаштування динамічного діапазону велика кількість фільтрів та ефектів.

Векторна графіка. Її створюють за допомогою комп'ютерних програм і найпопулярніша на сьогодні – Adobe Illustrator. За допомогою мишки створюють лінії з ключовими точками (криві Безьє), які легко редагувати і налаштовувати (рис. 19).

Рис. 18. Цифровий портрет (Photoshop, графічний планшет Apple)

Рис. 19. Ілюстрації, створені у векторі

3D-ілюстрація. У віртуальному просторі обмеження полягають у поставленому завданні, програмних і технічних можливостях тощо. Обсяг же існує лише в уяві, а результатом цього є проекція (див. рис. 20–21).

Останні роки стійкими лідерами в цій галузі є такі продукти: Blender, Cinema 4D, 3ds Max, Zbrush, Houdini, SketchUp.

Отже, ілюстрація є важливим елементом у багатьох сферах нашого повсякденного життя. Вона вирішує завдання образного розкриття літературного тексту, несе доповнення і розвиток словесної інформації, впливає на процеси сприйняття, розуміння, аналізу, синтезу, що спонукають до розвитку творчого мислення особистості формування її естетичних смаків, уяви, інтелектуального розвитку.

**Рис. 20. «Кольорова фантазія»
(Maxon Cinema 4D,
Photoshop, Illustrator)**

**Рис. 21. «Мозковий шторм»
(Maxon Cinema 4D, Photoshop)**

Майстерність подачі ілюстративного матеріалу залежить від професіоналізму ілюстратора, його художнього смаку, творчої уяви. Проблема оформлення різноманітних носіїв відповідно до їх типу і призначення не втрачає і надалі своєї актуальності.

Література

1. Челомбійко В. Ф., Мажуга М. О. Використання ілюстративного матеріалу для створення книжкових та електронних мультимедійних видань. *Бионика интеллекта*. 2016. № 1 (86). С. 112–115.
2. Мельник О. Комп'ютерна графіка у сучасній книжковій ілюстрації: проблеми техніки та стилю. *Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство*. 2015. № 1. (Вип. 33). С. 157–161.
3. Федіна Ю. Освітньо-виховний потенціал ілюстрації дитячої книги. *Вісник інституту розвитку дитини*. 2014. Вип. 35. С. 119–124.
4. Кадоркіна Ю. О. Сучасна українська книжкова ілюстрація. Оформлення прози та віршових збірок. *Молодий вчений*. 2018. № 12 (64). С. 19–21.
5. Шульська Н., Манюхіна А. Ілюстративна культура сучасної дитячої книги: видавничі норми й читацькі вимоги. *Scripta manent: молодіжний науковий вісник інституту філології та журналістики*. 2016. С. 152–154.